

Muistio

5.4.2022

VN/4507/2021
VN/4507/2021-MMM-150

MUISTIO – Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman (MISU) työryhmän 13. kokous

Aika: perjantai 5.4.2022 klo 9.00-12.00
Paikka: Teams
Läsnä: Heikki Granholm (pj), MMM
Tatu Torniainen, MMM
Marja-Liisa Tapio-Biström, MMM (9.10 alkaen)
Birgitta Vainio-Mattila, MMM (9.07-11.33)
Bettina Lemström, TEM
Tuomo Kalliokoski, YM
Riikka Knaapi, MMM (10.33 asti)
Tia-Maria Virtanen (siht.), MMM
Joel Järvinen (siht.), MMM (10.00 asti)
Sofia Vikfors (siht.), Luke
Ansa Palojärvi (siht.), Luke

Kutsutut asiantuntijat:

Heli Peltola, UEF
Kristiina Lång, Luke (11.23 asti)
Reetta Sorsa, MMM
Johanna Vanhatalo, MMM
Paula Ollila, Luke (9.15-10.31)
Jani Laturi, PTT (9.15-9.54)
Anna Laine, Gaia Consulting Oy (9.14-9.54)

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9.02.

2. Esityslista ja edellisen kokouksen pöytäkirja (kokous 12)

Esityslista ja edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin muutoksitta.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Maa- ja metsätalousministeriö

PL 30
00023 Valtioneuvosto

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Hallituskatu 3 A
Helsinki

Puhelin
Telefon
Telephone

0295 16001
+358 295 16001

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

kirjaamo.mmm@gov.fi

3. Ilmasto- ja energiapoliittisen ministerityöryhmän terveiset

Granholm kertoi keskiviikon 30.3. ilmasto- ja energiapoliittisen työryhmän ja sitä edeltäneen erityisavustajien kokouksen terveisiä. Hän oli molemmissa kokouksissa esittelemässä MISU:a. Keskusteluista jäi hyvä kokonaiskuva. Suunnitelmassa on käsitelty maankäyttösektorin kokonaisuutta kokonaisvaltaisesti ja tasapainoisesti. Ministerityöryhmää kiinnosti erityisesti, toteutuuko työryhmälle asetettu tavoite vähintään 3 Mt. CO₂-ekv. ilmastovaikutuksista. Alustavien arvioiden ja etenkin PTT:n selvityksen mukaan tavoitteen pitäisi toteutua ja Luke tekee parhaillaan täydentävää arviota ilmastovaikutuksista.

Lisäksi keskusteltiin suunnitelman etenemisen jatkoaskelista. Ajatuksena on laittaa MISU lausuntokierrokselle työryhmän esityksenä, mutta poliittisen tason mahdolliset evästyksiset ennen lausuntokierrosta otetaan huomioon. Keskustelussa esiin nousivat myös Venäjän hyökkäys Ukrainaan ja ruokakriisi, ja suunnitelman osalta yksittäisistä toimenpiteistä maankäytönmuutosmaksu ja metsien kiertoajan pidentäminen. Jälkimmäisestä Granholm esitti, että sitä on vaikea perustella julkisin varoin rahoitettavaksi. Rahoituskuvion osalta Granholm totesi, että huoltovarmuusasian osalta toimenpide paksuturpeisten peltojen muuttamisesta kosteikoiksi voisi mahdollisesti saada rahoitusta.

Kalliokoski nosti esiin metsänkasvatuksen kiertoajan pidennykseen liittyen, että toimenpidettä tehdään jo metsähallituksen kautta, eli siinä mielessä valtion rahaa käytetään jo toimenpiteen edistämiseen.

4. MISU:n työstäminen

a. Yhteenvedo/tilanne SOVA:sta, vaikutusarvioinnista sekä skenaariotarkastelusta

Laine esitteli MISU:n valmistunutta ympäristöselostusta. Raporttiin on tehty lisätöinä 'Liite 5', jossa on tarkasteltu uusia toimenpiteitä. Vaikutusarviot on raportissa havainnollistettu liikennevalomallilla. Laine esitteli tuloksia ja toimenpiteistä tehokkaimpia. Hiilimarkkinateeman osalta Laine kertoi, että kaksoislaskennasta on Gaiassa käynnissä uusi selvitys YM:n ja MMM:n toimesta.

Kalliokoski toivoi, että SOVA:n löydökset kirjattaisiin selkeästi MISU:un. Esimerkiksi toimelle 'edistetään kivennäismaametsien lannoitusta', on SOVA:ssa annettu negatiivinen arvio pintavesistö- ja monimuotoisuusvaikutusten osalta. Peltola huomautti, että kaikki metsätalouden toimenpiteet väärin toteutettuna ovat huonoja luonnolle. Keskustelussa tarkennettiin, että negatiivinen vaikutus ei ole väistämätön, vaan aiheutuu huonosta toteutustavasta ja monimuotoisuuden osalta osa lajeista hyötyy toisten taantuessa. Riskit ovat hallittavissa, jos asiat tehdään oikein. MISU:n lopussa on erillisenä lukuna tiivistelmä SOVA:n tuloksista.

Laturi esitteli PTT:n tekemää kustannusvaikutusten arviointia MISU:n toimenpiteille. Arvioinnissa tarkasteltiin toimenpiteiden ilmastovaikutavuutta, kustannusvaikutuksia ja hyväksyttävyyttä. Sen perusteella voidaan erotella käyttökelpoiset toimenpiteet sekä arvioida ohjauskeinoja. Laturi esitteli toimenpiteiden top-10 -listaa, jolla on 4 metsätalouden toimenpidettä, 5 maankäytön muutos - toimenpidettä ja yksi maataloustoimenpide. Maatalouden osalta kustannusvaikutukset ja hyväksyttävyyttä vähentävät toimenpiteiden potentiaalia enemmän kuin muissa kategorioissa. Esimerkiksi kosteikkoviljelykasvien edistäminen on hyväksyttävyyden kannalta haasteellista markkinoiden puuttuessa. Esitellyillä top-10 -toimenpiteillä arvioidaan saavutettavan yli 5 Mt CO₂-ekv. vuosittainen ilmastovaikutus vuoteen 2035 mennessä. Tarkastelussa ei kuitenkaan ole huomioitu toimenpiteiden ristikkäisvaikutuksia tai esim. vaikutuksia Venäjän hyökkäyksestä Ukrainaan.

Työryhmä kiitteli hyvästä selvityksestä. Kalliokoski tiedusteli, miksei metsien tiheämpänä kasvatusta ole voitu arvioida, vaikka aiheesta on tehty tutkimusta. Laturi kertoi, että toimenpide olisi kaivannut yksityiskohtaisempaa kuvausta tavoitteista. Tapio-Biström ja Torniainen kommentoivat hyväksyttävyyttä todeten, että uusien asioiden kokeilussa on oltava rohkeaa ja hyväksyttävyyttä syntyy, kun tieto kehittyy. Kehittämishankkeet ovat tärkeitä tiedon kartuttamisessa. Puheenjohtaja totesi

lopuksi, että myös PTT:n tekemä selvitys on tarkoitus liittää osaksi lausuntokierrokselle lähteviä materiaaleja MISU:n taustamateriaalina.

Paula Ollila Luonnonvarakeskuksesta kertoi, että MISU-WAM-skenaariota päivitetään ilmastosuunnitelman tämän hetkisinä toimenpide-ehdotuksilla. Aikataulu tulee olemaan tiukka. Työ on lähdössä käyntiin ja esiin tulleisiin kysymyksiin sovittiin palattavan loppuviikolla Luken ja MMM:n kesken.

Työryhmässä keskusteltiin siitä, voitaisiinko työn pohjana hyödyntää aiempia skenaarioita. Lisäksi keskusteltiin siitä, sisällytetäänkö lausunnoille lähtevään MISU-luonnokseen aiemmin tehdyt skenaariot vai jätetäänkö kohta tyhjäksi, kunnes Luken uudet laskelmat valmistuvat. Vikfors kertoi, että skenaariolaskennan ohella Lukessa arvioidaan yksittäisten toimenpiteiden ilmastovaikutuksia. Metsätalouden toimia arvioi ILMAVA-porukka Aleksi Lehtosen johdolla ja maatalouspuolen toimia arvioi HIISI-jatko-hankkeen tutkijat Antti Miittisen johdolla. Tulokset ovat valmiita viikon loppuun mennessä.

Työryhmä keskusteli pitkään skenaariolaskennan perusteista sekä yksittäisten toimien ilmastovaikutusten arvioinnista. Yhtä mieltä oltiin siitä, että MISU-luonnokseen tarvitaan tietoa siitä, täyttyykö vähintään kolmen miljoonan hiilidioksidiekvivalenttitonnin tavoite.

b. Suunnitelman loppuun saattaminen lausuntokierrosta varten

Virtasen johdolla käytiin läpi luonnoksen keskeiset kohdat. Lemströmillä oli hyviä ehdotuksia raportin rakenteen muuttamiseksi, jotka hän lupasi toimittaa vielä kirjallisesti kokouksen jälkeen. Lemström ehdotti myös harkittavaksi 2. luvun jälkeen kappaletta kokonaisvaikutuksista sekä sopivaan kohtaan tekstiä vaikutuksista valtion talouteen. Puheenjohtaja ehdotti, että budjettivaikutuksista kirjoitettaisiin Toimeenpano-luvun yhteyteen.

Tämän jälkeen käytiin puheenjohtajan johdolla läpi ehdotettavat toimet kohta kohdalta. Seuraavia muutoksia ehdotettiin:

- Tilusrakenteen osalta täsmennettävä tekstiä ilmastovaikutuksista. Nyt kirjoitettu vain liikenteen päästöjen näkökulmasta. Lång lupasi toimittaa tekstiehdotuksen.
- Lisäksi Lång tekee ehdotuksen termien yhdenmukaistamisesta turvepeltojen vettämisen osalta.
- Lukuun 2.2.5.3. lisättävä maininta paksuturpeisuudesta
- Lukuun 2.2.10.2 tyypilannoitus-kappaleeseen lisäys siitä, että lannoitus tulee tehdä puuston ravinnetarve huomioiden, jotta voidaan välttää riskejä ja haitallisia ympäristövaikutuksia.
- Seurannan osalta Peltola ehdotti, että edellisen vuoden sijaan edistymistä verrattaisiin esim. 5 tai 10 vuoden keskiarvoon, koska vuosien välillä on merkittävää vaihtelua. Lisäksi peitteisen metsänkasvatuksen osalta seuranta voi olla haasteellista, jos poimintahakkuita ei saada tilastoitua metsäkeskuksessa.
- Vikfors kertoi, että kuva 9 tulee vielä päivittää.

c. Jatkoaskeleet

MISU-luonnos pyritään saamaan lausunnoille ennen pääsiäistä. Työryhmällä on torstaihin 7.4. klo 12 aikaa kommentoida raporttiluonnosta. Loppuviikolla raportti työstetään lausuntokuntoon.

Kalliokoski toi esille ympäristöministeriön aiemman palautteen, jota ei hänen mielestään oltu riittävällä tasolla huomioitu raportin työstämisessä. Hän myös kyseenalaisti kiireen saada raportti lausunnoille. Puheenjohtaja kertoi, että ministerityöryhmästä oli tullut selkeä viesti saada MISU eduskuntaan ennen kesätaukoa ja tämän mahdollistamiseen tarvitaan riittävän pitkä lausuntoaika.

5. Muut asiat

a. Seuraava kokous

Seuraavan kokouksen ajankohtaa ei ole vielä määritelty ja ehdotuksia ajankohdasta voi esittää sihteeristölle. Puheenjohtaja totesi, että seuraavassa kokouksessa voitaisiin käsitellä Luken toteuttamaan skenaariotarkastelua MISU:n toimenpiteille. Lausuntokierroksen jälkeen toukokuun lopulla pidettävässä kokouksessa käsitellään lausuntoja ja suunnitelmaan tulleita muutoksia.

b. Muut mahdolliset asiat

Ei muita käsiteltäviä asioita.

6. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 12.06.